

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Συχνά, διατυπώνεται ο προβληματισμός αν και σε ποιο βαθμό ενδείκνυται η χρήση των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και η αξιοποίηση του διαδικτύου στο νηπιαγωγείο. Σύμφωνα με το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014,) αλλά και στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών (2022) οι νέες τεχνολογίες (ΤΠΕ) αντιμετωπίζονται στο νηπιαγωγείο α) ως αντικείμενο εκπαίδευσης και β) ως μέσο γνώσης, έρευνας και μάθησης υποστηρίζοντας ποικίλες δραστηριότητες στις διάφορες Μαθησιακές Περιοχές όπως, η Γλώσσα, τα Μαθηματικά, οι Φυσικές Επιστήμες, οι Τέχνες κτλ., υπό τον όρο ότι αξιοποιούνται στα πλαίσια ενός συνεπούς σχεδίου. Πρέπει, δηλαδή, να υπάρχει μία ξεκάθαρη άποψη των προς επίτευξη στόχων, της παιδαγωγικής προσέγγισης και των μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν.

Όπως αναφέρει ο Βασίλειος Κόμης, στην εκπαιδευτική πρακτική διαφαίνονται τέσσερις παιδαγωγικές προσεγγίσεις:

A. Μαθαίνω για τους υπολογιστές (ο υπολογιστής ως αντικείμενο εκμάθησης) και σχετίζεται με τον τεχνολογικό γραμματισμό, την πρώτη δηλαδή επαφή των νηπίων με τον κόσμο της πληροφορικής και στους υπολογιστές. Ζητούμενο εδώ δεν είναι μόνο η προσέγγιση κάποιων θεμελιωδών γνώσεων γύρω από τους υπολογιστές όπως, από ποιά μέρη αποτελούνται και πώς γίνεται ο χειρισμός τους, αλλά και ο προϋδεασμός των μικρών παιδιών για τους κινδύνους του διαδικτύου και τους βασικούς κανόνες ασφαλούς πλοήγησης σε αυτό καθώς και τη διατύπωση κανόνων για το πόσο συχνά και για πόσο χρόνο μπορούμε να ασχοληθούμε με ασφάλεια με τα συγκεκριμένα μέσα.

B. Μαθαίνω από τους υπολογιστές (ο υπολογιστής σε ρόλο δασκάλου). Αυτή, αφορά στη χρήση κατάλληλων και ασφαλών λογισμικών για τη διδασκαλία συγκεκριμένων αντικειμένων/θεμάτων όπως μαθηματικά, γλώσσα, έννοιες του φυσικού κόσμου κτλ. Η συγκεκριμένη προσέγγιση γίνεται με τη μορφή κατάλληλων ψηφιακών λογισμικών όπως, παιχνίδια τύπου παζλ, παιχνίδια καταμέτρησης, παιχνίδια αναγνώρισης ήχων ή λέξεων κτλ. Ως πρακτική στη χώρα μας δεν είναι πολύ διαδεδομένη καθώς δεν διατίθενται πολλά κατάλληλα λογισμικά. Τα νήπια εργάζονται κατά μόνας ή σε μικρές ομάδες και οι νηπιαγωγοί επιβλέπουν και αξιολογούν την πρόοδο των παιδιών.

Γ. Μαθαίνω με τους υπολογιστές (ο υπολογιστής ως σύντροφος του μαθητή στη διαδικασία της μάθησης). Η προσέγγιση αυτή θέλει τα ψηφιακά μέσα να χρησιμοποιούνται ως γνωστικά εργαλεία καθώς δίνουν στους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/τριες δυνατότητα να επισκεφτούν κατάλληλες για την ηλικία των νηπίων εκπαιδευτικές ιστοσελίδες, να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά βιντεάκια, να δουν εικόνες, να ακούσουν μουσικά έργα, να παρακολουθήσουν διαδραστικές παρουσιάσεις, να ακροαστούν λογοτεχνικά κείμενα, να παρακολουθήσουν πειράματα που δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν στην τάξη με φυσικά υλικά, να παρατηρήσουν φαινόμενα κτλ.

Δ. Μαθαίνω τους υπολογιστές (υπολογιστής μαθητής – ο μαθητής γίνεται δάσκαλος). Εδώ, αναφερόμαστε στην πρώτη επαφή των νηπίων με τον προγραμματισμό και τη ρομποτική, μία προσέγγιση που εισάγεται τα τελευταία χρόνια στη νηπιαγωγεία μας ως STEM.

Έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε νηπιαγωγεία γύρω από την εισαγωγή των υπολογιστών στη διδακτική πράξη έχουν δείξει τα ακόλουθα:

- Παρέχουν εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στα οποία οι μαθητές μπορούν να μαθαίνουν μέσα από την πράξη.

- Προσφέρουν κίνητρα μάθησης.
- Βοηθούν τους μαθητές να αντιλαμβάνονται δύσκολες ως προς την κατανόηση έννοιες.
- Αποτελούν έναν καλό τρόπο αναπαράστασης της πραγματικότητας
- Προάγουν τη σύνδεση με τον κόσμο
- Υποστηρίζουν την ομαδοσυνεργατική μάθηση.
- Δίνουν ευκαιρίες για εξατομικευμένη διδασκαλία και μάθηση.
- Προσφέρουν ανατροφοδότηση μέσω κατάλληλα σχεδιασμένων προγραμμάτων.
- Παρέχουν βοήθεια στο μαθητή με ειδικές ανάγκες.
- Ενισχύουν τη δια βίου εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρει η Βασιλική Ματούλα, φαίνεται ότι όπου έγινε καλά σχεδιασμένη και προγραμματισμένη χρήση των ψηφιακών μέσων παρατηρήθηκε, ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών, εξέλιξη γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας, ενίσχυση της παρατηρητικότητας και καλύτερη κατανόηση αιτίου αποτελέσματος. Ορισμένες μάλιστα ομάδες μαθητών/τριών φάνηκε να ωφελούνται περισσότερο καθώς λαμβάνουν ερεθίσματα που δεν είναι εύκολο να δοθούν με τα παραδοσιακά εποπτικά μέσα.

Τα παιδιά, μπορούν να αξιοποιήσουν τους υπολογιστές ως ένα ακόμη μέσο/εργαλείο στο πλαίσιο των καθημερινών τους εργασιών εμπλεκόμενα, με την καθοδήγηση των νηπιαγωγών, σε δραστηριότητες όπως:

- Να γράψουν τα ονόματά τους και ό,τι άλλο θελήσουν.
- Να παρατηρήσουν και να συγκρίνουν διάφορα είδη γραφής.
- Να διαμορφώσουν ευχετήριες κάρτες, προσκλήσεις γενεθλίων και προσκλήσεις για γιορτές και εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο χώρο του σχολείου.
- Να διαμορφώσουν βιβλία, εφημερίδες, ημερολόγια και αφίσες που δημιουργούνται στην τάξη.
- Να κάνουν την καταγραφή των δανεισμών από τη βιβλιοθήκη της τάξης.
- Να κάνουν την επεξεργασία φωτογραφιών που έχουν τραβήξει κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων.
- Να δημιουργήσουν σχέδια και να ζωγραφίσουν.
- Να συναρμολογήσουν παζλ.
- Να συμπληρώσουν και να συσχετίσουν παιδαγωγικά παιχνίδια –ασκήσεις, αφού βέβαια έχει αναπτυχθεί το ανάλογο λογισμικό.

και πολλά άλλα.

Ασφαλώς, η χρήση των ΤΠΕ δεν αποτελεί πανάκεια. Όπως συνεχίζει στο άρθρο της η Βασιλική Ματούλα, «τόσο στη χώρα μας όσο και σε χώρες περισσότερο εξοικειωμένους με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση των μικρών παιδιών (π.χ. Αγγλία, Η.Π.Α. κ.α.) εξακολουθούν να εκφράζονται επιφυλάξεις από εκπαιδευτικούς και μελετητές που ασχολούνται με τις μικρές ηλικίες σχετικά με το αν η ενασχόληση με ηλεκτρονικούς υπολογιστές είναι αναπτυξιακά κατάλληλη για μικρά παιδιά» καθώς εγκυμονούνται κίνδυνοι όπως, α) η απομόνωση του μαθητή από τον κόσμο καθώς, μια πιθανή προσκόλλησή του στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνική απομόνωση με όλα τα επακόλουθα, β) η υιοθέτηση μιας τεχνοκρατικής προσέγγισης της διαδικασίας της διδακτικής μάθησης, γ) η αύξηση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, όχι μόνο λόγω εξωγενών και

κοινωνικών παραγόντων όπως η δυνατότητα πρόσβασης στα μέσα, αλλά και λόγω διατομικών διαφορών. Για παράδειγμα, έχει παρατηρηθεί ότι τα κορίτσια επιδεικνύουν πολύ μικρότερο ενδιαφέρον απ' ό,τι τα αγόρια. Τέλος, δ) ένας κίνδυνος που δεν διαφαίνεται τόσο εύκολα είναι να καθοδηγήσει η τεχνολογία το αναλυτικό πρόγραμμα.

Άλλωστε, η χρήση και μόνο του υπολογιστή στην τάξη δεν εγγυάται την επιτυχία. Απαιτείται η προσοχή και οι εύστοχες παρεμβάσεις των νηπιαγωγών που θα διευρύνουν τις ευκαιρίες όλων των παιδιών για μάθηση, δε θα ενισχύουν τις ανισότητες και δε θα συμβάλλουν στην απομόνωση κάποιων παιδιών.

«Οποιαδήποτε καινοτομία», αναφέρει η Βασιλική Ματούλα, «δεν μπορεί από μόνη της να εξασφαλίσει μαθησιακά αποτελέσματα. Οι μελέτες έδειξαν ότι, την μεγαλύτερη επίδραση πάνω στη διαδικασία της μάθησης είχε η δομή, ο ρυθμός και η παρουσίαση που χαρακτήριζε ένα δεδομένο μέσο, παρά το μέσο αυτό καθαυτό». Με άλλα λόγια, ολοκληρώνει στο άρθρο της «Οι δυνατότητες της τεχνολογίας είναι σίγουρα μεγάλες και όπως δείχνουν τα πορίσματα μελετών η καταλληλότητά τους συνδέεται αποκλειστικά με τον τρόπο αξιοποίησής τους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας». Συνεπώς, όλοι, εκπαιδευτικοί και γονείς, «οφείλουμε να έχουμε υπόψη ότι δεν αποτελούν παρά ένα μέσο για κάποιο σκοπό και σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει το μέσο αυτό να πάρει τη θέση του σκοπού».

Το άρθρο αυτό βασίστηκε στις δημοσιεύσεις των Βασιλείου Κόμη, «Εκπαιδευτικό υλικό του έργου Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών - Ενότητα 2 : Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις: Η κατάσταση των πραγμάτων στο διεθνή χώρο και την Ελλάδα» <https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/PN1402/%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82%20%CE%BC%CE%B5%20%CE%A4%CE%A0%CE%95%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7%20%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%97%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%B1%2020-21-2022/%CE%98%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B1/PPT ICTE PRO L2%5B194%5D.pptx> και Βασιλικής Ματούλα, «Η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην προσχολική εκπαίδευση» <https://slideplayer.gr/slide/2865170/>

Ένα ενδιαφέρον άρθρο με τίτλο «Το internet και οι υπηρεσίες του: Η διδακτική αξιοποίηση τους από εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας» της Τζένης Παγγέ μπορείτε να διαβάσετε στην Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 3, 73–80.

<https://doi.org/10.12681/jret.966>